

K NOVÝM NÁZORŮM NA ÚTOČNÝ BOJ

V poslední době se v sovětském odborném tisku po předcházejících diskusích již ustálily názory na teoretické a praktické otázky vedení boje na taktickém stupni. Chci proto v tomto článku shrnout některé přijaté závěry k problematice útočného boje divize a pluku.

Především musíme vidět, že podle situace a stanovených úkolů **můžeme útočit na vojska v obraně** (nejnáročnější úkol), na **útočícího** (v tom případě vedou střetný boj) nebo **odcházejícího nepřítele** (zahajují pronásledování). Z této klasifikace vyplývá, že střetný boj **není nadále považován** za zvláštní druh boje, ale stál se druhem útočného boje, který nadále zůstává hlavním druhem, neboť je rozhodující pro dosažení vítězství nad nepřítelem.

Útok divize (pluku) na nepřítele v obraně zahajujeme buď **po přesunu z hloubky** (až dosud jsme používali termínu „z chodu“), nebo **z přímého dotyku s nepřítelem** (tj. beze změny). Při používání jaderných zbraní je hlavním způsobem přechodu do útoku jeho zahájení po přesunu z hloubky. Útok v náročných zimních podmínkách, v těžko průchodných směrech horského zalesněného terénu, bude především zahajován z přímého dotyku s nepřítelem.

Útok na bránícího se nepřítele po přesunu z hloubky může být v jeho první části, tj. při přesunu vojsk divize (pluku) až po čáru rozvinutí do praporečnických proudů, různorodý. Jeho druhá část — rozvinutí vojsk divize do bojové sestavy a zteč — bude zpravidla obdobná.

Za „zteč“ nemůžeme považovat pouze prolamování předního okraje nepřátelské obrany. Zteč pokračuje rozhodnou činností tankových a motostřeleckých jednotek ve vysokém tempu, bez jakékoliv přerušování, do celé hloubky obrany nepřátelských brigád prvního sledu.

Přesun z hloubky k vedení útoku může být uskutečněn:

— **Z výchozího prostoru divize**, který je ve vzdálenosti 20—40 km od předního okraje nepřátelské obrany.

Požadavky na výchozí prostor (kromě vzdálenosti od nepřítele) zůstávají beze změny. Je vhodné volit jej mimo směr předpokládaného útoku k oklamání nepřítele. V některých případech to bude nutné proto, abychom vybrali pro rozmístění vojsk terén, který umožňuje organizaci ochrany proti účinkům zbraní hromadného ničení, má přirozené maskovací vlastnosti a dovoluje uskutečňovat rychlý manévry.

— **Z prostoru soustředění druhosledové divize armády**, který je ve vzdálenosti 60—80 km od předního okraje. Tento prostor by měl mít stejné vlastnosti jako výchozí prostor, jeho rozloha může být však větší — pro divizi až 900 km², pro pluk až 100 km².

— **Přímo z pochodu divize** (z různé vzdálenosti), např. při přemísťování do prostoru soustředění ve 2. sledu svazu, při zaujímání výchozího prostoru apod., kdy dojde k neočekávané změně úkolu vzhledem k potřebě použít divizi ihned k nasazení do boje.

— **Na počátku války** můžeme předpokládat přechod do útoku i po přesunu z posádek, z prostorů soustředění po bojovém poplachu nebo z výchozího prostoru poblíž státní hranice.

— **Pluk (tankový i motostřelecký) může kromě toho (v rámci divize) přejít do útoku z přímého dotyku**, a to po přesunu z vyčkávacího prostoru (vzdáleného až 20 km),

Vojska se přesunují a postupně procházejí **čarami rozvinutí** do praporečních proudů (upraveno na 12—15 km od čáry dotyku), rotních proudů (4—6 km), četových proudů (2—3 km) až **na čáru zteče** (která je vzdálena do 600 m i více od předního okraje), kde dosáhnou určené bojové sestavy jednotek **k vedení zteče**. I když rozvinování divize (pluku) do bojové sestavy k vedení zteče je obdobné ve všech případech, přesto náročnost na organizaci přesunu a rozvinování bude v jednotlivých případech různá, navíc ještě umocněná případnou složitostí konkrétní situace.

Důležitou povinností velitele divize bude stanovení **bojové sestavy** vojsk k vedení zteče. Může být buď **kombinovaná** nebo **jednotná obrněná**, tj. s motostřeleckými osádkami sesednutými nebo bojujícími z vozidel (OT), případně první část zteče (do hloubky prvosledových praporů nepřítele) v kombinované bojové sestavě, dokončení (do hloubky brigády) v jednotné obrněné sestavě. Nemůžeme ani vyloučit různé bojové sestavy u jednotlivých pluků.

Toto rozhodnutí nemůžeme považovat za formální záležitost, ale za výsledek hluboké analýzy plánovaného boje. Vždyť zbytečné sesednutí z BVP (OT) znamená především ztrátu tempa a času, což nepřítel může využít k přípravě obrany na nové čáře. A naopak, bojovat na vozidlech při nedostatečném stupni jaderného a palebného ničení nepřítele může způsobit neúspěch zteče — a tím nejen časové ztráty, ale i ztráty na lidech, technice a materiálu.

Pro útok z přímého dotyku divizi určujeme **výchozí prostor**, ohraničený čarou dotyku s nepřítelem, zadní hranicí týlového prostoru a rozhraními s oběma sousedy.

Jednotlivé prvky bojové sestavy divize zaujímají a budují v tomto prostoru:

- prvosledové pluky — východiště k útoku,
- druhosledový pluk — vyčkávací prostor,
- oddíl vojskových raket — prostor bojového rozmístění,
- dělostřelectvo — palebná postavení,

- útvary PVO — prostory bojového rozmístění (prostory odpalovacích a palebných postavení),
- vrtulníková jednotka — předsunutou přistávací plochu,
- PTZ a POZ — prostor soustředění.

Výchozí prostor musí zabezpečovat skryté rozmístění vojsk, nejmenší zranitelnost úderů všech nepřátelských zbraní a výhodné podmínky pro přechod do útoku. Ženíjně jej upravujeme, a to převážně v noci, přičemž vojska předstírají zesilování obrany. Vybudované objekty před rozedněním pečlivě maskujeme.

Zaujetí výchozího prostoru může být uskutečněno **dvěma způsoby** podle toho, zda útok povede divize, která je v prvním sledu obrany (tzn. která je již v přímém dotyku s nepřítelem), nebo divize, kterou je nutné přesunout z hloubky.

Divize, která je již v přímém dotyku s nepřítelem, tj. v obraně (šířka obranného pásma 30–45 km), **musí vojska přeskupit** a zaujmout sestavu pro útok, přičemž šířka útočného pásma se bude podstatně měnit — na 10, maximálně 20 km.

Ve zbývajících částí původního obranného pásma (tj. na šířce 10–35 km) buď dojde k **vystřídání** útvarů a jednotek divize v obraně nebo zde i po přeskupení divize zůstane část jejích sil, které musí zabezpečovat vedení útoku na tomto směru **novou divizí po přesunu z hloubky**. Po překročení a uvolnění jednotky soustředíme a přesuneme za vlastní divizi jako druhý sled.

Který způsob bude přijat, rozhodne velitel armády. Druhou variantu nebude moci přijmout tehdy, bude-li střežení uvolněného úseku vyžadovat značnou část sil a prostředků, které by tak prvosledové divizi v útočném pásmu chyběly a neumožňovaly by vytvořit potřebnou převahu sil a prostředků pro úspěšné splnění útočných úkolů.

Přeskupení prvosledových jednotek bez techniky (tanků, OT, BVP) nebude složitým problémem. Především bude záviset na organizačních schopnostech velitelů, aby proběhlo co nejjednodušším způsobem a v co nejkratší době. Přeskupit techniku, zvláště na předním okraji, bude podstatně složitější. Proto je nutné předpokládat, že část zůstane v původních opěrných bodech rot a přeskupení zahájí až v průběhu palebné přípravy zteče, aby jejich pohyb předčasně neprozradil manévry a přípravy k útoku.

Za příznivých podmínek může útok zahájit z přímého dotyku i motostřelecká divize, která je např. ve druhém sledu armády (60–80 km od předního okraje). V tomto případě vystřídá prvosledové jednotky a útvary divize po přesunu z hloubky.

V této situaci bude uspořádání bojové sestavy ve výchozím prostoru podstatně organizovanější. Jednotky nebudou mimo útočné pásmo divize. Druhosledové pluky a prapory (tankové pluky a prapory) budou shromážděny v organických celcích v optimálních vzdálenostech od čáry dotyku, aby byly splněny požadavky na utajené vystřídání novými silami.

Osádky BVP a OT prvosledových rot motostřeleckých pluků budou ve výchozí útočné v zákopech. BVP a OT využijí tvárnosti terénu, přirozených úkrytů, zaujmou palebná postavení (automobily úkryty) za svými jednotkami. Druhosledové rotu budou zpravidla v předbojových sestavách (četových proudech) skryté rozmístěny (ve vzdálenosti 1,5–2 km) za rotami 1. sledu.

Obdobně **druhosledový prapor** bude rozmístěn (na vzdálenosti 6–8 km od předního okraje) ve vhodném terénu v rotních proudech a připraven na signál k přesunu a zasazení do prvního sledu, případně k jinému úkolu. Ve stejné vzdálenosti rozmísťujeme ve vyčkávacím postavení i **tankový prapor** prvosle-

dových motostřeleckých pluků určený jako celek do 1. sledu nebo k podpoře motostřeleckých praporů. Na čáru zteče se přesunuje v době palebné přípravy zteče, přičemž dodržuje postup uvedený v předešlé části článku. Jakmile tanky překračují bojovou sestavu motostřeleckých jednotek, tyto přecházejí rázně ke zteči.

Prvosledový tankový pluk zůstává v hloubce výchozího prostoru divize (ve vzdálenosti 12–15 km od čáry dotyku) a zaujímá **vyčkávací prostor** pokud možno v praporních proudcích (jako kdyby dosáhl čáry rozvinování do praporních proudů). Signál k zahájení přesunu ke zteči vydává velitel divize podle určeného času „Č“ a vzdálenosti pluku od předního okraje nepřátelské obrany.

Velitel divize v tomto případě musí určit motostřelecké jednotky, které zabezpečí do zahájení zteče čáru dotyku v útočném pásmu tankového pluku (např. druhosledový prapor sousedního motostřeleckého pluku), což přinese řadu organizačních potíží. Bude proto výhodnější, aby určit tankový pluk především do druhého sledu a rozmístil jej ve vyčkávacím prostoru ve vzdálenosti 15–20 km od předního okraje. V tomto případě může být i v plukovním proudě.

Pokud velitel divize použije tankový pluk do 1. sledu, pak ve stejné vzdálenosti (15–20 km) bude rozmístěn i druhosledový motostřelecký pluk.

V průběhu úspěšně vedené útočné operace musí být cílem velitele divize (a jeho podřízených) zmařit organizované zaujetí obrany nepřitelem na výhodných čarách jeho ničením jadernými údery, údery letectvem a palbou dělostřelectva spolu s rozhodnou činností předsunutých a přepadových odřadů, předvojů a taktických vzdušných výsadek. Tím jsou vytvářeny podmínky pro hlavní síly divize k vedení útoku z chodu tam, kde ještě nepřítel klade organizovaný odpor.

Pokud se útok z chodu nezdaří, prolamujeme tyto obranné čáry **po krátkodobé přípravě**, která trvá orientačně 6–8 hodin u divize a 4–6 hodin u pluku. Zteč je vedena v úzkých úsecích s cílem proniknout do hloubky obrany, rozdělit nepřitele, obklíčit a zničit ho po částech.

Tyto zásady jsou platné i pro **násilný přechod vodních překážek**. Základní povinností velitelů je překonat tuto překážku z chodu, protože je zpravidla součástí bojového úkolu divize (pluku) pro útok. Již při organizaci útoku se velitel divize a pluku rozhodují pro násilný přechod a tím i zahajují jeho přípravu. Rozhodnutí upřesňují během přibližování k vodní překážce na základě údajů získaných průzkumem a bojem předsunutých odřadů a předvojů. Násilný přechod se uskutečňuje **v takové sestavě, v jaké vojska útočí**, zpravidla na široké frontě a ve vysokém tempu.

Složitější situace vznikne, jestliže se [případně i opakovaný] násilný přechod vodní překážky z chodu nezdaří nebo půjde-li o přechod široké či velké vodní překážky. V tomto případě organizujeme násilný přechod **po rozvinutí hlavních sil u vodní překážky** ve výchozím prostoru.

Divizi (pluku), která nepřekonala vodní překážku z chodu, určíme výchozí prostor bezprostředně u vodní překážky. To znamená, že divize uskutečňuje násilný přechod z **přímého dotyku** s nepřitelem.

Velitel armády však může určit k tomuto úkolu svou druhosledovou divizi, která zaujme výchozí prostor ve vzdálenosti **20–40 km od vodní překážky**, takže hlavní síly divize ji překonávají ve vybraných úsecích **po přesunu z hloubky**.

Při násilném přechodu s rozvinováním hlavních sil u vodní překážky **přeskupujeme útvary** (rychle a utajeně) a vytváříme bojovou sestavu současně

s organizací útoku na nepřítele, který je v obraně na protilehlém břehu, případně ještě i na přístupech k vodnímu toku.

Podle složitosti a náročnosti úkolu, který má divize (pluk) plnit, může být násilný přechod po rozvinutí hlavních sil u vodní překážky zahájen:

— **po zkrácené přípravě**, která může být u divize 6–8 hodin, u pluku 4–6 hodin (viz krátkodobou přípravu při prolamování obranných čar v hloubce nepřátelské obrany). Tento čas využijeme zejména při vedení bojové činnosti s použitím jaderných zbraní, aby tak pobyt divizí ve výchozím prostoru byl časově omezen na nejnižší možnou míru,

— **po všestranné přípravě**, kdy časový limit není určen a útok obnovíme po splnění všech potřebných opatření, která zabezpečují úspěch násilného přechodu zejména na silně bráněných širokých a velkých vodních překážkách.

Násilný přechod musí být vysoce organizovaný, proto je nutné vedle výchozího prostoru, úseků násilného přechodu a přepravišť určit i další údaje, které přispějí k jeho dokonalému organizačnímu zabezpečení a tím k vytvoření podmínek pro splnění tohoto úkolu.

Výchozí čára k přepravě při násilném přechodu z chodu a po přesunu z hloubky určujeme ve vzdálenosti 1–2 km od břehu řeky a při zaujetí výchozího prostoru bezprostředně u vodní překážky jen ve vzdálenosti 100–300 metrů.

Prostory nasednutí na plovoucí přepravní prostředky (pro první případ) určujeme 5–6 km od vodní překážky a pro druhý případ podstatně blíže.

Prostory utěsnění tanků poslední modifikace můžeme určit podle stejných norem jako prostory nasednutí. Pro další druhy tanků (T-55) předpokládáme dosavadní praxi a utěsnění uskutečňujeme ve dvou etapách (1. etapa 3–6 km, 2. etapa 1–1,5 km od vodního toku).

Druhosledový pluk (VŠZ) divize zaujímá **výchozí prostor** 15–20 km za prvosledovými pluky, tj. v obvyklé vzdálenosti, kterou však při „klasickém“ útoku počítáme od prvosledových praporů. Přesun k vodní překážce zahajuje tento pluk na signál velitele divize. Přes řeku se přepravuje na vlastní technice, případně využívá mostová či jiná přepraviště a je trvale připraven k plnění bojového úkolu.

V závěru článku chci ukázat na některé nové pojmy z oblasti útoku:

1. Zahájení útoku:

- po přesunu z hloubky,
- z přímého dotyku s nepřítelem.

2. Pokračování útoku:

- z chodu,
- po krátkodobé přípravě.

3. Násilný přechod vodního toku:

- z chodu,
- po rozvinutí hlavních sil u vodní překážky:
 - a) z přímého dotyku (po zkrácené přípravě, po všestranné přípravě),
 - b) po přesunu z hloubky (po zkrácené přípravě, po všestranné přípravě).